

Direcția
Analitică

CENTRUL NAȚIONAL ANTICORUPȚIE

**Studiu
privind consolidarea autorităților de prevenire și
combateră a infracțiunilor economice în
Republica Moldova**

Chișinău 2016

CUPRINS

1. Introducere.....	3
2. Combaterea și prevenirea infracțiunilor economice: experiența internațională	4
2.1. Agenția Națională de Administrate Fiscală din România.....	5
3. Concept de organizare instituțională a unei autorități de investigare a infracțiunilor economice în cazul Republicii Moldova	7
3.1. Subordonarea.....	8
3.2. Competența de urmărire penală a infracțiunilor economice.....	8
3.3. Structura conceptuală a autorității noi create.....	9
4. Mecanisme de asigurare a integrității instituționale și individuale.....	11
5. Concluzii și recomandări.....	12

1. Introducere

Rapoartele instituțiilor financiare internaționale și naționale relatează despre faptul că în Republica Moldova fenomenul economiei tenebre atinge ponderea de 30% din PIB (2013) sau circa 30 mlrd.lei¹. La fel, datele BNS menționează că nivelul economiei neobservate în anul 2014 a fost de circa 27,2% din valoarea adăugată brută a activității economice respective². De asemenea, unele studii internaționale menționează că economia tenebră în Republica Moldova ajunge la nivelul de 45-50%³. Economia tenebră este definită de specialiști ca evaziune fiscală, fraudă fiscală, plăți în numerar, diferență de impozit, plăți ilegale în afara evidenței contabile oficiale etc., care de facto constituie în totalmente **infrațiuni economice**. Infrațiunile economice se referă la acte ilegale comise de către un individ sau un grup de indivizi, agent economic, pentru a obține un avantaj financiar sau profesional. În astfel de crime, motivul principal al infractorilor constă în câștiguri economice și bănești ilegale, care prejudiciază în primul rând bugetul de stat.

Astfel, prevenirea și combaterea infrațiunilor economice constituie un principiu esențial pentru orice stat, atât din punct de vedere a menținerii ordinii sociale, cât și stabilității economice.

Procesul de formare a veniturilor la bugetul public național, în prezent, este axat primordial pe acumularea veniturilor din segmentul economiei reale, nu și celei neobservate, diferența dintre veniturile fiscale colectate real și cele potențiale a ajuns la 9% din PIB (în 2013), ce constituie circa **9 mlrd.lei**.

Rolul esențial în prevenirea economiei tenebre, care duce la ratarea unor venituri anuale de circa 9 mlrd.lei la bugetul public național, îi revine, în mare parte autorităților publice centrale, care promovează politicile fiscale și economice, iar rezervele și imperfecțiunile politicilor date, ce generează infrațiunile economice, sunt puse în sarcina organelor de drept și control.

Însă, datele statistice ale organelor de drept, din ultimii ani, denotă un randament scăzut ce nu a provocat sporirea veniturilor la bugetul de stat. Astfel, în rândul infrațiunilor economice, fiscale și de contrabandă se atestă o majorare a numărului de infrațiuni în anul 2015, care au constituit 2111, sau cu 5% mai mult față de anul 2014, iar rata de finalizare este doar de circa 5%. Totodată, valoarea finală a încasărilor de către stat în urma investigării infrațiunilor menționate constituie mai puțin de 10 mln.lei anual, cu toate că prejudiciul stabilit la înregistrarea acestor tipuri de infrațiuni a fost de circa 732 mln. lei.

Eficiența scăzută a organelor de drept și control implicate în investigarea infrațiunilor economice, fiscale și de contrabandă, poate fi cauzată de gradul înalt de răspândire a fenomenului corupției, fapt menționat și de sondajele de opinie, precum și de datele statistice ale CNA - privind infrațiunile de corupție documentate în rândul angajaților MAI, Serviciului Vamal, IFPS.

¹ <http://www.budgetstories.md/economia-neobservat/>

² <http://www.statistica.md/category.php?l=ro&idc=191>

³ Shadow Economies and Corruption All Over the World: What Do We Really Know? (<http://ftp.iza.org/dp2315.pdf>)

Reieșind din datele menționate, se impune înaintarea unor politici naționale noi privind prevenirea și combaterea infracțiunilor economice, în baza experiențelor internaționale, în scopul diminuării economiei tenebre și sporirii veniturilor la bugetul public național, fapt ce constituie și scopul analizei date.

Valoarea aplicativă a analizei constă în elaborarea unui sistem integrat și eficient de relații interinstituționale privind procesul de cercetare și combatere a infracțiunilor economice în baza practicilor internaționale în Republica Moldova.

2. Combaterea și prevenirea infracțiunilor economice: experiența internațională

Activitatea economică a statului, indiferent de orânduirea socială și politică din stat, este una din cele mai principale verigi de existență și funcționare a statului. Anume în cadrul efectuării relațiilor economice externe se rotesc principalele surse financiare ale statului. Din aceste considerente este absolut strict necesar ca în acest domeniu să fie creat mecanismul juridic de reglementare a acestor relații, care să nu afecteze relațiile economice externe, să nu afecteze potențialul economic al statului, să nu știrbească imaginea statului pe arena mondială etc.

Practica internațională prezintă o multitudine de modele de organizare a instituțiilor implicate în investigarea infracțiunilor economice. În statele fost sovietice și din Europa centrală, practic s-a păstrat modelul de investigare a infracțiunilor economice în cadrul ministerelor de interne. Însă, modelul dat nu a asigurat în majoritatea statelor o diminuare a economiei tenebre (*a se vedea Tabelul nr.1*), datorită în mare parte, fenomenului corupției din cadrul instituțiilor date. Cele mai eficiente modele de organizare instituțională pentru prevenirea și combaterea infracțiunilor economice sunt cele din statele occidentale, care au creat autorități publice centrale, cu subordonare ministerelor de finanțe sau economiei. În statele menționate (*Olanda, Italia, Austria, Elveția*) este înregistrat și cel mai mic nivel al economiei tenebre⁴.

Tabelul nr.1

Țara	Autoritatea de investigare a infracțiunilor economice/financiare	Autoritatea publică ierarhic superioară	Economia tenebră⁵ % din PIB
Lituania	Serviciul de investigație a Crimelor Financiare.	Ministerul de Interne	32,6%
Ucraina	Poliția Fiscală/Direcția Combaterea Infracțiunilor Economice	Serviciul Fiscal/Ministerul de Interne	54,7%
Polonia	Departamentul pentru Combaterea Crimei Organizate Economice a Biroului Central a Poliției.	Ministerul de Interne	28,9%
Rusia	Serviciul Federal privind infracțiunile economice și fiscale	Ministerul de Interne	48,7%
Romania	Agenția Națională de Administrare Fiscală	Ministerul Finanțelor	37,4%
Olanda	Fiscal Information and Investigation Service, FIOD-ECD	Ministerul Finanțelor	12,6%
Italia	Garda Financiară	Ministerul Finanțelor și Economiei	25,7%
Moldova	Direcția Investigare Fraude Economice	Ministerul Afacerilor Interne	49,4%

⁴ <http://www.econ.jku.at/members/Schneider/files/publications/2015/ShadEcLabForce.pdf> p.26.

⁵ Shadow Economies and Corruption All Over the World: What Do We Really Know? (<http://ftp.iza.org/dp2315.pdf>)

2.1. Agenția Națională de Administrare Fiscală din România

Un concept de organizare instituțională, reușit cel puțin în primii ani de activitate, este în cazul României, care a creat în anul 2013 - ***Agenția Națională de Administrare Fiscală*** (ANAF), ca organ de specialitate al administrației publice centrale, instituție publică cu personalitate juridică, în subordinea Ministerului Finanțelor Publice. ANAF a fost creată în urma angajamentelor asumate de statul Român față de Fondul Monetar Internațional, pentru reducerea evaziunii fiscale și creșterii veniturilor colectate. În cadrul ANAF au fost absorbite și preluate activitățile Autorității Naționale a Vămirilor și activității Gărzii Financiare. ANAF a fost creată în baza modelului SUA, unde economia tenebră constituie doar 8% din PIB, și a experienței statelor membre ale UE (economia tenebră constituie 14-19% din PIB).

ANAF îndeplinește următoarele funcții:

- a) de strategie și management;
- b) de gestiune a contribuabililor și a impozitelor, taxelor, contribuțiilor și a celorlalte venituri bugetare date în competența sa, conform legii;
- c) de inspecție fiscală și de verificare fiscală;
- d) de colectare a veniturilor statului;
- e) de asigurare de servicii pentru contribuabili;
- f) de control operativ și inopinat;
- g) de prevenire și combatere a evaziunii fiscale și a fraudei fiscale și vamale;
- h) de suport tehnic de specialitate acordat procurorului în efectuarea urmăririi penale;**
- i) de supraveghere vamală și fiscală;
- j) de control vamal;
- k) de coordonare, îndrumare și control al aplicării reglementărilor legale în domeniul de activitate, precum și al funcționării structurilor care își desfășoară activitatea în subordinea sa;
- l) de suport, respectiv de management al resurselor umane, financiare și materiale, de susținere a activităților specifice prin intermediul tehnologiei informațiilor și comunicațiilor, de reprezentare juridică, de audit public intern, precum și de comunicare internă și externă;
- m) de cooperare internațională.

De asemenea, Agenției sunt atribuite circa 140 de atribuții funcționale (*Anexa 2*), grupate în patru categorii:

- 1. Atribuții generale - 48.
- 2. Atribuții fiscale - 35.
- 3. Atribuții vamale - 38.
- 4. Atribuții în domeniul prevenirii, descoperii și combaterii evaziunii fiscale, fraudării fiscale și fraudelor vamale - 19.

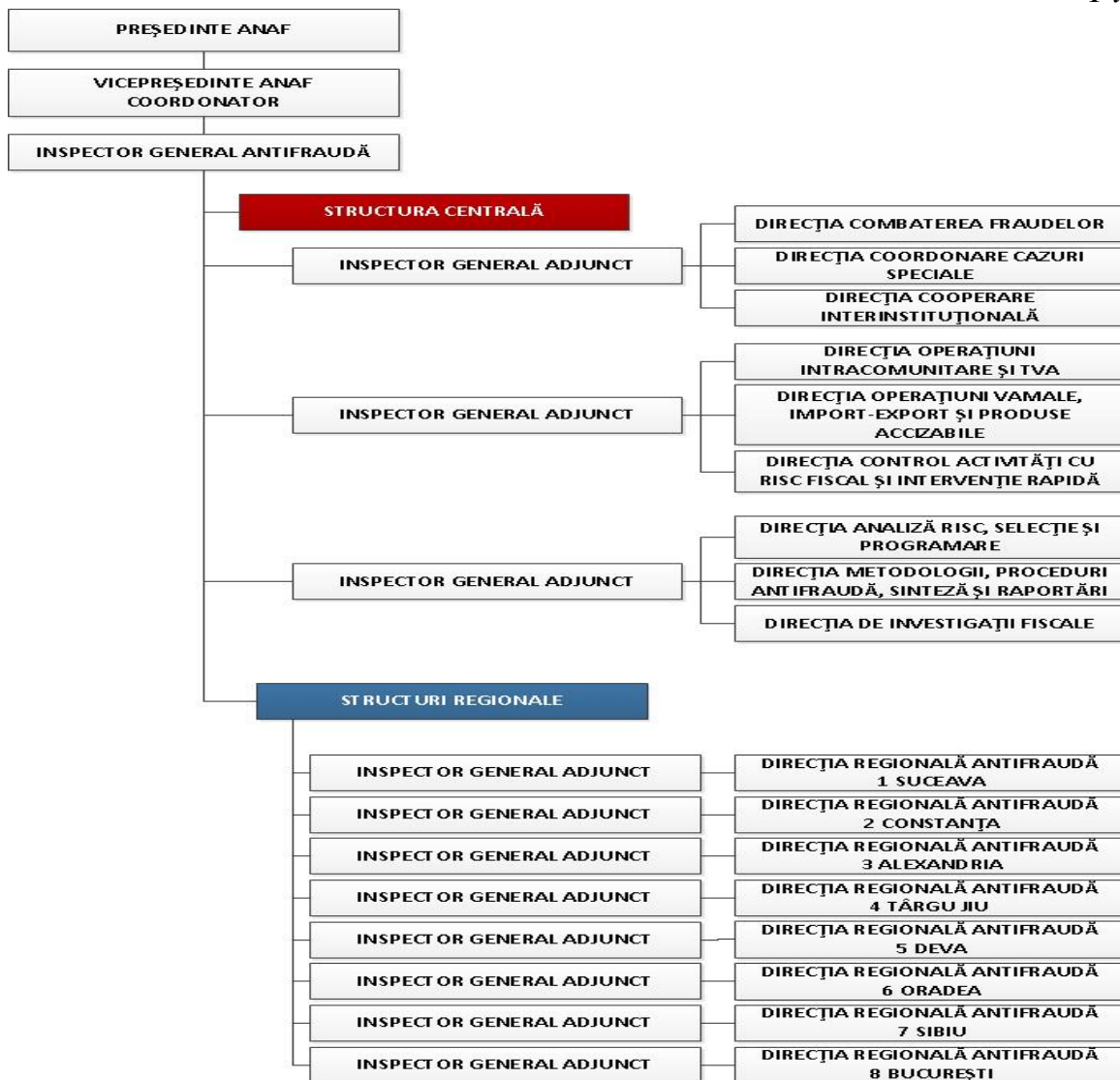
Atribuțiile în domeniul combaterii actelor și faptelor de evaziune fiscală, fraudă fiscală și fraudă vamală:

- 1. acordă, prin intermediul Direcției de combatere a fraudelor, suport tehnic de specialitate procurorului în efectuarea urmăririi penale în cauzele care au ca obiect infracțiuni economico-financiare;
- 2. efectuează, prin intermediul Direcției de combatere a fraudelor, din dispoziția procurorului:
 - constatări tehnico-științifice care constituie mijloace de probă, în condițiile legii;
 - investigații financiare în vederea indisponibilizării de bunuri;

- orice alte verificări în materie fiscală dispuse de procuror.

ANAF dispune de o structură organizatoare complicată, ce cuprinde direcții, servicii, birouri, compartimente a direcțiilor generale (*Anexa 1*).

Figura 1

Totodată, sunt de menționat rezultatele obținute de ANAF, practic în primul an de activitate - 2,13 mlrd.euro prejudiciu identificat, **84 mln.euro sancțiuni dispuse încasate**.

În anul 2014, inspectorii Direcției generale antifraudă fiscală au verificat activitatea a 24.160 contribuabili și au identificat și evaluat prejudiciu cauzat bugetului de stat în valoare totală de 778,78 mln.euro, pentru care au întocmit **714** sesizări organelor de urmărire penală, și au instituit măsuri asigurătorii asupra unor active identificate în valoare totală de peste 557,4 mln.euro. În aceeași perioadă, inspectorii antifraudă din cadrul DGAF - Direcția de combatere a fraudelor, care sunt detașați la unitățile de Parchet, **în cadrul urmăririlor penale**, au întocmit 2.339 rapoarte de constatare tehnico-științifică, prin care au constatat prejudicii cauzate bugetului de stat în valoare totală de peste 1,34 mlrd.euro, au efectuat 785 investigații economico-financiare în vederea indisponibilizării de bunuri și au încheiat 1.521 procese-verbale de verificări fiscale. De asemenea, în anul 2014,

inspectorii DGAF au constatat 19.429 de contravenții, pentru care au dispus sancționarea cu amenzi în valoare totală de 20,97 mln.euro și au confiscat bunuri, numerar și venituri în valoare totală de 62,88 mln.euro. Suplimentar, inspectorii antifraudă au dispus măsura suspendării activității comerciale a 1628 de contribuabili, dintre care 1535 au încălcat obligațiile legale privind utilizarea aparatelor de marcat electronice fiscale.

Dacă am raporta, ipotetic, aceste rezultate ale ANAF din 2014 la situația unei autorități similare din Moldova, am reieși la faptul că rezultatele unei autorități similare ANAF în țara noastră ar fi trebuit să fie pe parcursul anului 2014 de circa - 335 mln.lei⁶.

Totodată, cifra de **335 mln.lei** ar constitui aproximativ jumătate din prejudiciul stabilit în cele 2111 infracțiuni economice, de evaziune fiscală și contrabandă, înregistrate de către organele de urmărire penală din Republica Moldova în anul 2015.

3. Concept de organizare instituțională a unei autorități de investigare a infracțiunilor economice în cazul Republicii Moldova

Depistarea și probarea infracțiunilor din domeniul economic, trebuie să se realizeze cu o demontare minuțioasă a manevrelor folosite de făptuitor, care se situează adesea la frontiera îngustă dintre legal și ilegal. În literatura de specialitate se afirmă că este dificil de stabilit un cadru tip eficient de cercetare a infracțiunilor economice, datorită divergențelor mari dintre sistemele fiscale și normele juridico-penale de la un stat la altul.

Însă, este de menționat că fiecare structură de stat/autoritate implicată în investigarea infracțiunilor economice trebuie să dispună de un randament ridicat, prin utilizarea deplină a capacităților instituționale și profesionale, conturate cu un nivel corespunzător de salarizare, stabilit în baza rezultatelor obținute de fiecare angajat. La fel, trebuie să dispună de mecanisme de identificare a cauzelor și circumstanțelor ce provoacă amplificarea fenomenului economiei tenebre, prin realizarea analizelor complexe și aprofundate a situației legate de fenomenul economiei ilegale, prin evidențierea sferelor și genurilor economice vulnerabile, unde trebuie să se intervină, precum și posibilități de stabilire a conexiunilor statului și a funcționarilor publici cu activitățile economice ilegale, în vederea prevenirii acestora. Totodată, nu în ultimul rând, este necesar de asigurat un nivel înalt de integritate atât la nivel instituțional, cât și la nivel individual, care sunt expuse detaliat de către autor în capitolul 4.

⁶ Populația Republicii Moldova constituie 19% (3,6 mln.cetățeni) din populația totală a României (19,5 mln.cetățeni), iar 19% din 84 mln.euro (rezultatele ANAF) constituie 335 mln.lei.

3.1. Subordonarea

Reieșind din datele privind amploarea economiei tenebre din Republica Moldova și rezultatele scăzute a urmăririi penale a infracțiunilor economice realizate de MAI, este necesar crearea unii autorități publice centrale, independente, cu competențe de cercetare a infracțiunilor economice, subordonată direct Guvernului, Prim-ministrului. Practica internațională, cu un grad înalt de eficiență, menționează necesitatea plasării acestor gen de autorități în subordinea ministerelor finanțelor/economiei, însă în procesul de investigare în aceste state se bazează pe organe de drept cu un grad înalt de integritate, fapt ce nu este asigurat încă deplin în Republica Moldova, și nu ar oferi o reformare eficientă a procesului actual. Plasarea autorității noi în subordonarea altei autorități publice centrale (Minister), practic nu va asigura o integritate deplină, o lipsă a situațiilor de conflict de interese și în final, nu ar asigura un randament eficient.

3.2. Competența de urmărire penală a infracțiunilor economice

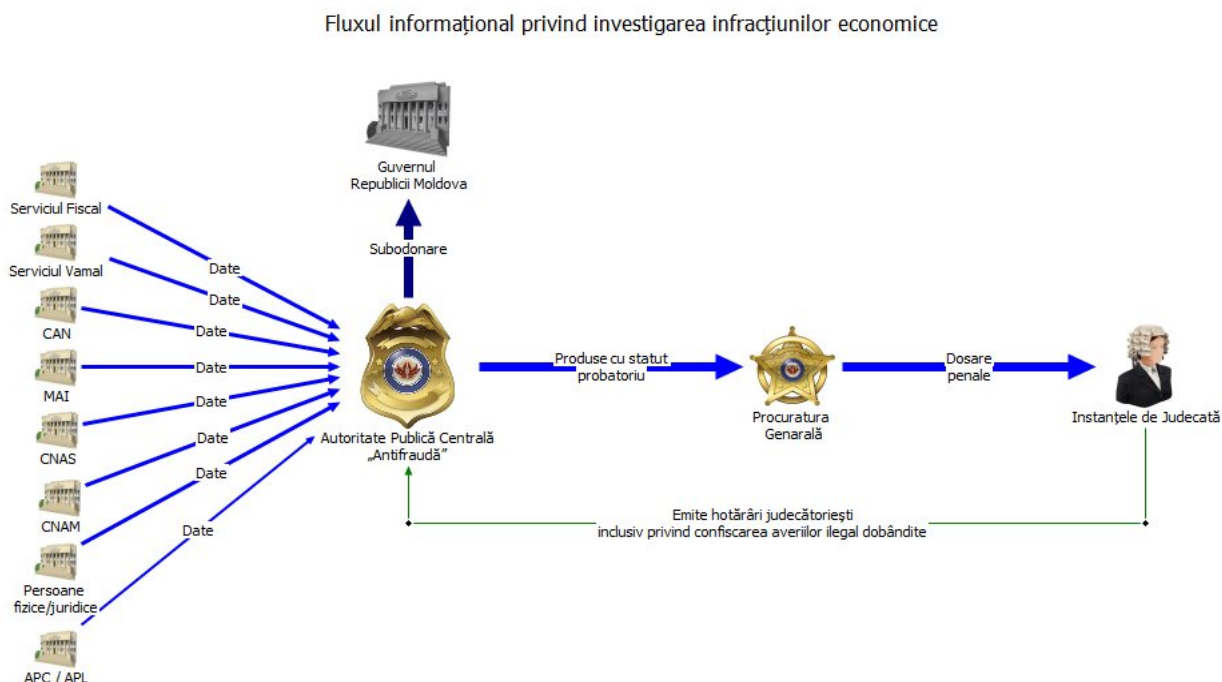
Autoritatea nouă creată pentru eficientizarea procesului de investigare a infracțiunilor economice, **ar trebui să preia competențele organului de urmărire penală** al Serviciului Vamal, infracțiunile prevăzute în art.248 și 249 din Codul penal. La fel, competențele organului de urmărire penală al Ministerului Afacerilor Interne, infracțiunile economice prevăzute în articolele: 238, 239, 239¹, 239², 240, 241, 241¹, 242, 242², 244, 244¹, 245, 245¹, 245², 245⁴, 245⁵, 245⁶, 245⁷, 245⁸, 245⁹, 245¹¹, 245¹², 246, 246¹, 246², 247, 250, 250¹, 251, 252, 253, Cod penal. Articolele din Capitolul X al Codului Penal care urmează să rămână în competența CNA – 243, MAI – 236, 237, 245³, 245¹⁰, 255, 256, 257, 258 Cod penal.

În condițiile actuale de dezvoltare, asigurarea eficacității autorității noi create va depinde în mare parte de fluxul informațional primit pentru a efectua investigații. Fluxul informațional trebuie să fie asigurat de către toate autoritățile publice centrale, care să ofere acces la sistemele informaționale gestionate autorității noi create, în vederea analizării și stabilirii zonelor vulnerabile/de risc, care trebuie să stea la baza planificării controalelor, direcționării investigațiilor, precum și realizarea măsurilor speciale (*după modelul OLAF*).

Referitor la procesul de investigare, în contextul experiențelor internaționale și reformării actuale a Procuraturii Generale, **conducerea urmăririi penale urmează să fie asigurată de către procurori specializați** pe acest tip de infracțiuni, iar pachetul probatoriu pentru fiecare infracțiune trebuie să fie asigurat în mare parte de către autoritatea nouă creată privind investigarea infracțiunilor economice. Asigurarea unui flux de date masiv și a instrumentelor analitice va permite generarea produselor cu statut probatoriu, în baza cărora vor fi pornite cauze penale de către procurorii specializați, care vor asigura și reprezenta în instanța de judecată. Este de remarcat faptul că pentru asigurarea unei integrități înalte, inclusiv și a procurorilor, este necesar ca să fie delimitat procesul de urmărire penală desfășurată de către procurori și procesul de reprezentare în instanța de judecată de către procurori a cazului. Astfel, procurorii care conduc urmărirea penală pe caz să nu aibă sarcina și de reprezentare în judecată. În urma

finisării urmăririi penale dosarul, ar urme să fie transmis către alt procuror specializat pe reprezentarea în judecată a cazurilor (*după modelul DNA*).

Figura 2

3.3. Structura conceptuală a autorității noi create

Prevenirea și combaterea infracțiunilor economico-financiare reprezintă un proces social neîntrerupt, care implică un ansamblu de măsuri sociale și juridico-penale aplicate de organele de stat în strânsă conlucrare cu diferite asociații, pentru preîntâmpinarea și eliminarea eventualelor riscuri de comitere a unor astfel de infracțiuni.

Reieșind din gravitatea prejudiciabilă sporită a infracțiunilor economice comise în Republica Moldova, conceptual structura noii autorități ar trebui să conțină subdiviziuni specializate pentru asigurarea instrumentară a investigațiilor complexe/strategice după experiența statelor Uniunii Europene.

Astfel, conceptual noua autoritate ar include în structură (*Figura 3*):

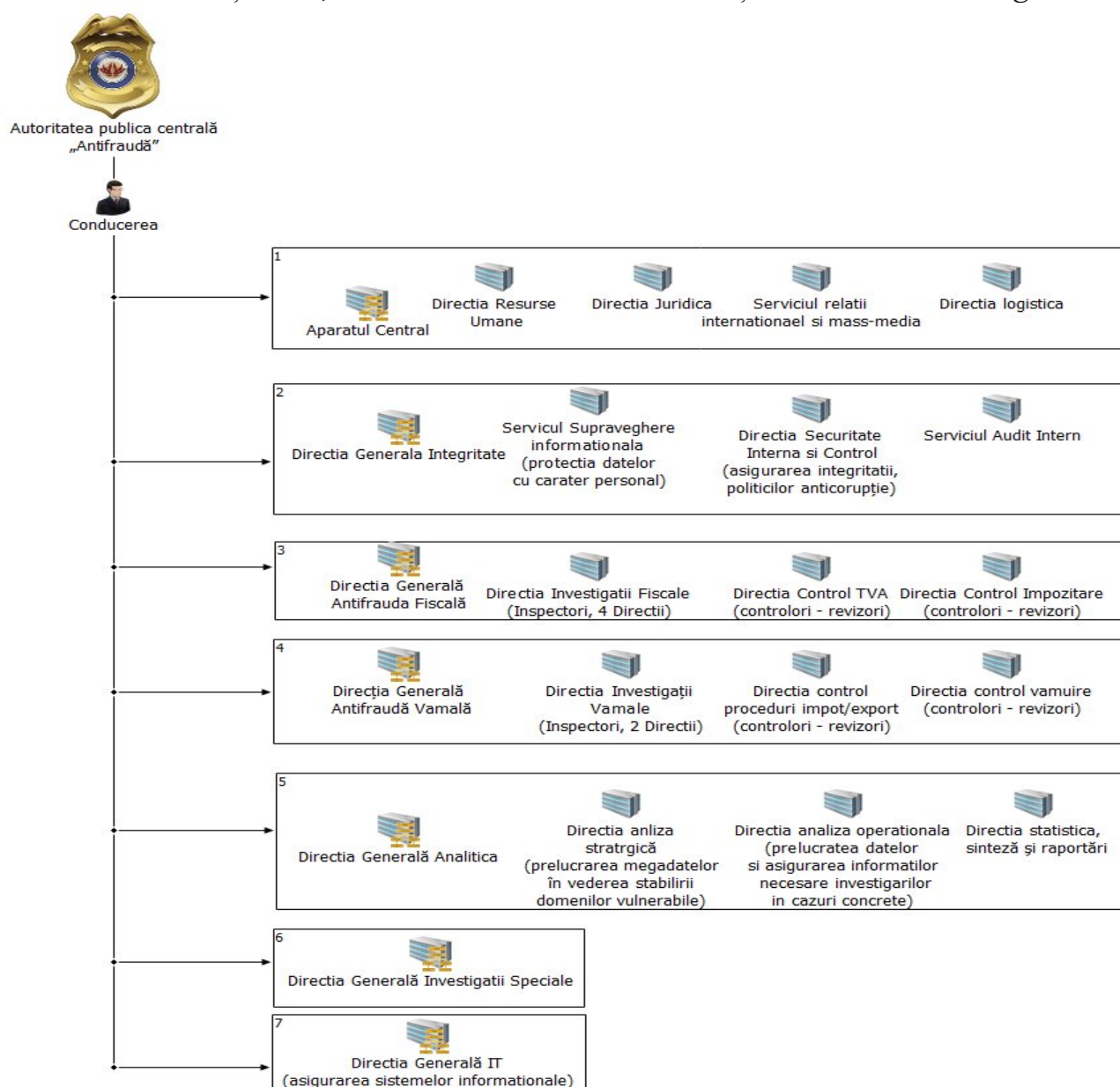
- **Aparatul Central** – ce ar include subdiviziunile/serviciile de bază pentru buna organizare a activității instituționale: Direcția resurse umane, Direcția Juridică, Direcția logistică, Serviciul relații internaționale și mass-media;
- **Direcția Generală Integritate** – care ar avea ca atribuție de bază asigurarea integrității profesionale a angajaților, respectarea legislației cu privire la protecția datelor cu caracter personal, auditul intern, controlul suplimentar a segmentului cazurilor clasate, suspendate, achitate;
- **Direcția Generală Antifraudă Fiscală și Direcția Generală Antifraudă Vamală** – direcții care ar cuprinde activitățile de investigare a infracțiunilor economice cu caracter fiscal/vamal, efectuate de către inspectori. Practica internațională menționează că măsurile de control în cazul infracțiunilor economice sunt realizate în echipe de cel puțin 2 persoane. Astfel, pentru eficientizarea proceselor de control, care stau practic la baza acumulării probelor, se propune

inclusiunea în Direcțiile menționate a subdiviziunilor specializate pentru efectuarea reviziilor tematice;

▪ **Direcția Generală Analitică** – în scopul identificării domeniilor/sectoarelor cu un risc sporit de fraudare și propagare a economiei tenebre este necesar formarea unei subdiviziuni analitice. Rolul subdiviziunii date, este de-a acumula și prelucra megadatele diferitor sisteme informaționale, prin intermediul instrumentelor analitice, pentru a identifica ilegalitățile sau situațiile posibile de fraudare, unde necesită a se interveni cu anumite măsuri complexe de prevenire sau combatere. Totodată, prin realizarea analizelor operaționale va fi posibil de asigurat suportului informațional, la stabilirea diverselor relații și riscuri, în cazurile individuale investigate de subdiviziunile antifraudă;

▪ **Direcția investigații speciale** – asigurarea măsurilor speciale de investigații în cazurile complexe sau de rezonanță;

▪ **Direcția Generală IT** – asigurarea bazei tehnico-informaționale și a accesului la sistemele informaționale, crearea noilor sisteme informaționale interne. *Figura 3*

4. Mecanisme de asigurare a integrității instituționale și individuale.

Mecanismele de prevenire a fenomenului corupției într-un stat pot fi grupate în două categorii: prima categorie se referă la *mecanismele de prevenire a corupției în domeniul public*, caracteristice tuturor instituțiilor și autorităților publice din stat; cea de a doua categorie include *mecanismele de prevenire aplicate de instituțiile specializate în prevenirea și combaterea corupției*.

Din prima categorie fac parte instrumentele de prevenire a fenomenului corupției care sunt aplicate din startul selectării agenților publici. Autoritățile statale ar trebui să acorde instituțiilor subordonate utilizarea unor tehnici de selecție, care să asigure angajarea unor funcționari demni de încredere, pentru care costurile morale sunt ridicate. Angajările trebuie să se realizeze după merit, în bază de concurs, pentru ca cei mai capabili să obțină postul. Astfel, ***instrumentul de selectare a funcționarilor trebuie să prevină din start implicarea acestora în acte de corupție***, ce ar prejudicia interesele publicului și ale instituției. Stabilirea unui grad înalt de integritate în candidat, este principiul aplicat în statele cel mai puțin corupte, selectarea funcționarilor fiind efectuată pe bază de concurs, verificări suplimentare în dependență de specificul instituțional, inclusiv verificarea periodică la poligraf, modului de viață, a veniturilor și proprietăților. În cazul Republicii Moldova este riscant de bazat doar pe experiența bogată a unor specialiști care provin din instituții publice cu un înalt grad de răspândire a corupției, datorită persistenței riscului de a angaja o dată cu specialistul și a practicilor coruptibile, care pot afecta esențial scopul instituțional.

Un alt instrument public de prevenire a fenomenului corupției, promovat de instituțiile internaționale, este ***recompensarea și penalizarea***, care are ca scop motivarea și întărirea integrității funcționarului. Acest instrument se bazează pe o structură de motivare a funcționarului, astfel încât salariul funcționarului trebuie să acopere cel puțin cheltuielile de întreținere a familiei. Dacă funcționarul nu-și poate acoperi cheltuielile de întreținere a familiei, el este nevoit să caute venituri alternative salariului, care de cele mai dese ori provin din actele de corupție comise la locul de muncă. Or, este necesar de menținut un nivel minim de salarizare, iar pentru a fi durabil, recompensele trebuie să evalueze direct proporțional cu performanța funcționarului.

Relația dintre populație și funcționarul public este baza de pornire a fenomenului corupției. Experții din SUA, Klitgaard R., Abaroa M., și Parris R., în lucrarea „*Orașe corupte: ghid practic de tratament și prevenire*” propun cinci metode prin care poate fi diminuat ***factorul uman***, după cum urmează:

1. *Provocarea competiției* în furnizarea serviciilor publice, prin privatizarea acestora, astfel, ca serviciile publice să fie livrate într-un mod mai liberal, pentru a dispărea monopolul și birocrăția. Corectitudinea și transparența sunt criterii esențiale într-un asemenea proces;
2. *Limitarea puterii de discreție a funcționarului public*, care poate pune presiune sau favoriza în schimbul unui beneficiu;
3. *Rotirea permanentă a funcționarilor*, în vederea excluderii formării unui capital social în jurul funcționarului, ce poate provoca apariția unor acte de

corupție. Această metodă este bine venită în cazul lipsei unei corupții verticale în cadrul instituției;

4. *Introducerea clienților/cazurilor fictivi* pentru raportarea neregulilor și piedicilor întâmpinate;

Printre instrumentele anticorupție eficiente în baza practicilor internaționale, ce ar fi oportune pentru asigurarea integrității individuale și instituționale, pot fi: *autoevaluarea instituțională, controlul acumulării averilor funcționarilor, monitorizarea anuală a rezultatelor instituției publice de către societatea civilă, și a integrității angajaților, aplicarea testelor de integritate.*

5. Concluzii și recomandări

Reieșind din datele analizate, în prezent se atestă în Republica Moldova un nivel înalt al economiei tenebre, diferența dintre veniturile fiscale colectate real și cele potențiale constituie circa 9% din PIB sau circa 9 mld.lei.

La fel, organele de drept, în ultimii ani au înregistrat un randament scăzut, ce nu a provocat sporirea veniturilor la bugetul de stat. Numărului infracțiunilor economice, fiscale și de contrabandă este în creștere de la an la an (*în 2015 au fost înregistrate 2111 infracțiuni economice, fiscale și de contrabandă sau cu 5% mai mult față de anul 2014*), iar rata de finalizare a cauzelor penale este doar de circa 5% anual. Totodată, valoarea finală a încasărilor la bugetul de stat în urma investigării infracțiunilor menționate, constituie mai puțin de 10 mln.lei anual, cu toate că prejudiciul stabilit la înregistrarea acestor tipuri de infracțiuni a fost de circa 732 de mln.lei.

Competența de investigare a infracțiunilor economice de către ministerele de Interne din statele post-sovietice nu a asigurat în majoritatea statelor o diminuare a economiei tenebre. Cele mai eficiente modele de organizare instituțională pentru prevenirea și combaterea infracțiunilor economice sunt cele din statele occidentale, care au format autorități publice centrale cu subordonare către Ministerul Finanțelor sau Economiei.

Reieșind din datele privind amploarea economiei tenebre din Republica Moldova și rezultatele scăzute ale urmăririi penale a infracțiunilor economice realizate de MAI este necesar crearea unui autorități publice centrale independente cu competențe de cercetare a infracțiunilor economice, subordonate direct Guvernului, Prim-ministrului. Autoritatea respectivă ar trebui să preia competențele organului de urmărire penală ale Serviciului Vamal și MAI, privind infracțiunile economice, fiscale, și de contrabandă.

Conducerea urmăririi penale trebuie să fie asigurată de către procurori specializați pe acest tip de infracțiuni din cadrul Procuraturii Generale, iar pachetul probatoriu pentru fiecare infracțiune trebuie să fie asigurat, în mare parte, de către autoritatea nouă creată privind investigarea infracțiunilor economice.

La fel, se impune necesitatea delimitării procesului de urmărire penală desfășurată de către procurori și procesului de reprezentare în instanța de judecată de către procurori a cazului. În urma finisării urmăririi penale, dosarul ar urma să fie

transmis către alt procuror specializat pe reprezentarea în judecată a cazurilor (*după modelul DNA*).

Reieșind din gravitatea prejudiciabilă sporită a infracțiunilor economice comise în Republica Moldova, conceptual, structura noii autorități ar trebui să conțină subdiviziuni specializate pentru asigurarea instrumentară a investigațiilor complexe/strategice după experiența statelor Uniunii Europene.

De asemenea, pentru asigurarea unei eficacități înalte este necesar de aplicat și un șir de indicatori cantitativi de evaluare a performanței instituționale, cum ar fi: acumularea în primul an de activitate a unor venituri la bugetul de stat de circa 335 mln.lei (ce ar reprezenta 50% din prejudiciul stabilit în cele 2111 infracțiuni economice înregistrate în 2015, sau transpunerea rezultatelor obținute de ANAF în primul an de activitate, raportat la populația Republicii Moldova).

Indiscutabil este necesar și aplicarea instrumentelor anticorupție, menționate în studiu, pentru asigurarea unei integrități sporite a instituției și angajaților acesteia, în vederea prevenirii formării unor instrumente de șantaj asupra mediului de afaceri.